ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Teabevaldaja: Riigikogu Kantselei
Märge tehtud: 26.06.2024
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 26.06.2099
Alus: AvTS § 35 lg 1 p 9

Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Teie: 25.06.2024 nr 5-24-14/3
Meie: 26.06.2024 nr 12-19/24-22/5

Vastus kohtunõudele

Edastame E-ITS põhiauditi vahearuande, riskianalüüsi, riskikäsitlusplaani ja turvatestimise tulemused. Juhime tähelepanu, et nimetatud dokumendid on ainult asutusesiseseks kasutamiseks ja taotleme, et kaebaja õigust nende dokumentidega tutvuda piiratakse analoogia korras HKMS § 79 lg 1 punktiga 1 ja § 88 lõikega 2. Juurdepääsu piiramine on vajalik valimiste läbiviimisel kasutatavate infosüsteemide turvalisuse tagamiseks. Kui kaebajale saavad neis dokumentides kirjeldatud turvariskid ja nende kõrvaldamiseks või vähendamiseks kasutatud abinõud teatavaks, võib sellega kaasneda oht, et kaebaja või mõni muu isik, kellele kaebaja dokumente jagab, proovib elektroonilise hääletamise süsteemi kahjustada.

Palusite selgitada, mille poolest on vajadus hoida e-hääli pärast valimispäeva kaebuste lahendamiseks isikustatuna suurem võrreldes eelkirjeldatud muude n-ö kaughääletamise viisidega, mil hääled ei ole pärast valimispäeva enam isikustatud, ent sarnaselt e-hääletamisega on valimispäevaks kontrollitud, et isik ei ole hääletanud mitu korda (EPVS § 54 lg 1 teine lause).

Selgitame, et kuigi võib eksisteerida ka vajadus tagada tõendite olemasolu kahe ümbrikuga pabersedeliga hääletamise puhul, ei ole sellisel juhul võimalik isikuandmeid sedavõrd turvaliselt töödelda, et isikuandmeid koos hääletamissedeliga koos hoida. Elektroonilise hääletamise puhul on võimalik kasutada usaldusväärseid, eelkõige krüptograafilisi meetodeid, mis välistavad valija hääle ja isikuandmete lekkimise.

Siiski on elektrooniliselt hääletajate arv posti teel hääletate jm kahe ümbriku kasutamisega seotud hääletamisviisi kasutavate hääletajate arvust oluliselt suurem.[1] Seetõttu on ka elektroonilise hääletamise seotud vaidlusi märksa rohkem kui kahe ümbrikuga pabersedeliga hääletamisest tekkivaid vaidlusi.

[1] Hääletamisstatistika on leitav veebilehel valimised.ee.

Seadusandja valikut EPVS § 77[1] lg-s 2 saab siduda ka asjaoluga, et nii mitmetes pöördumistes,[2] kaebustes (vt kohtuasjad nr 5-23-33, 5-21-31 ja 4-3-1-10-15) kui Riigikogu liikmete poolt[3] on peetud vajalikuks säilitada elektroonilisi hääli vaidluste lahendamise ajaks või valimispettuste väidete kontrollimiseks. Isikustatud e-häälte säilitamine võimaldab Vabariigi Valimiskomisjoni hinnangul viia läbi vajadusel kolmanda elektrooniliselt antud häälte lugemise, kui see osutub valimiskaebuste lahendamise tulemusel vajalikuks, ja tagada ka tõendite säilimise valimispettuste küsimustes kuriteoteadete mõistliku aja jooksul esitamise ja kriminaalmenetluses tõendite kogumise jaoks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Oliver Kask
Vabariigi Valimiskomisjoni esimees

Lisad:
1. E-ITS põhiauditi vahearuanne;
2. Riskianalüüs ja riskikäsitlusplaan ühes failis;
3. Turvatestimise tulemused (4 faili) ja kokkuvõte.

Nellika Valder
nellika.valder@valimised.ee

[2] Vt nt https://www.riigikogu.ee/tegevus/dokumendiregister/dokument/7241daeb-974d-47e8-8d56-4cd94f53e3ac/.
[3] Vt nt Riigikogu 05.06.2023 stenogramm kl 20.38, https://stenogrammid.riigikogu.ee/et/202306051500?phrase=h%C3%A4%C3%A4led%20h%C3%A4vitatakse&type=PHRASE#PKP-683718; 09.05.2024 stenogramm kl 13.06, https://stenogrammid.riigikogu.ee/et/202405091000?phrase=h%C3%A4%C3%A4led%20h%C3%A4vitatakse&type=PHRASE#PKP-828768.